



Digitally signed by Technical Scientific Library, TUM  
Reason: I attest to the accuracy and integrity of this document



With the support of the Erasmus+ Programme of the European Union

**C. CRUCERESCU  
V. BÂRDAN**

**DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ DURABILĂ ÎN CONTEXTUL  
INTEGRĂRII EUROPENE. Partea II.**

**CORNELIA CRUCERESCU  
VEACESLAV BÂRDAN**

**DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ  
DURABILĂ ÎN CONTEXTUL  
INTEGRĂRII EUROPENE**

**Partea II  
POLITICI EUROPENE ȘI  
OPȚIUNI DE IMPLEMENTARE  
A DEZVOLTĂRII DURABILE.**

**NOTE DE CURS**

**Chișinău  
2022**

**UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI**  
**FACULTATEA INGINERIE ECONOMICĂ ȘI BUSINESS**  
**DEPARTAMENTUL ECONOMIE ȘI MANAGEMENT**

**DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ DURABILĂ**  
**ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE**

**Partea II**

**POLITICI EUROPENE ȘI OPȚIUNI**  
**DE IMPLEMENTARE A DEZVOLTĂRII DURABILE**

**Note de curs**

**Chișinău**  
**Editura „Tehnica-UTM”**  
**2022**

**CZU 339.92:061.1EU(075.8)**

**D 35**

Lucrarea a fost discutată și aprobată pentru editare la ședința Consiliului Facultății Inginerie Economică și Business, proces-verbal nr.07 din 30.06.22.

Notele de curs *Dezvoltarea industrială durabilă în contextul integrării europene*, Partea II: *Politici europene și opțiuni de implementare a dezvoltării durabile* reprezintă una dintre finalitățile Proiectului Jean Monnet Module „Dezvoltarea industrială durabilă în contextul integrării europene” – **EU4SID**, nr. ref. **610848-EPP-1-2019-1-MD-EPPJMO-MODULE**, <https://proiecte.utm.md/jean-monnet-2>.



With the support of the  
Erasmus+ Programme  
of the European Union

*„Suportul Comisiei Europene pentru producerea acestei publicații nu constituie o aprobare a conținutului, care reflectă doar opiniile autorilor, iar Comisia nu poate fi trasă la răspundere pentru orice utilizare care ar putea fi făcută informațiilor conținute în aceasta”.*

Compilare: conf.univ., dr. Cornelia CRUCERESCU  
conf.univ., dr. Veaceslav BÂRDAN

Redactor responsabil: conf. univ., dr. Rina ȚURCAN  
Recenzent: prof.univ., dr. hab. Nicolae ȚÂU, ASEM

**DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN RM**

**Dezvoltarea industrială durabilă în contextul integrării europene:**

Note de curs / Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea Inginerie Economică și Business, Departamentul Economie și Management; compilare: Cornelia Crucerescu, Veaceslav Bârdan; redactor responsabil: Rina Țurcan.

– Chișinău: Tehnica-UTM, 2022 – . – ISBN 978-9975-45-714-9.

Partea a 2-a: Politici europene și opțiuni de implementare a dezvoltării durabile. – 2022. – 240 p.: fig., tab. – Bibliogr.: p. 235-239 (76 tit.). – With the support of the Erasmus+ Programme of the European Union. – 30 ex.

– ISBN 978-9975-45-827-6.

**ISBN 978-9975-45-714-9**

**ISBN 978-9975-45-827-6 (Partea 2)**

**© UTM, 2022**

# CUPRINS

<b>NOTĂ INTRODUCATIVĂ.....</b>	<b>6</b>
<b>Tema 1. POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ (PAC) ÎN CONTEXTUL DEZVOLTĂRII DURABILE.....</b>	<b>7</b>
1.1. Abordări conceptuale privind necesitatea instituirii unei PAC.....	7
1.2. Orientări doctrinare ale PAC.....	10
1.3. Baza legală a PAC.....	13
1.4. Obiectivele și principiile ale PAC.....	13
1.5. Tipologia politicilor agricole.....	18
1.6. Evoluția PAC și necesitatea reformării acesteia.....	35
<b>Tema 2. POLITICA INDUSTRIALĂ COMUNITARĂ (PIC) ȘI IMPLICAȚIILE ACESTEIA ÎN DEZVOLTAREA DURABILĂ.....</b>	<b>43</b>
2.1. Definiția și abordările conceptuale ale politicii industriale comunitare.....	43
2.2. Obiectivele și principiile politicii industriale comunitare.....	47
2.3. Cadrul regulator, acțiuni și instrumente utilizate pentru realizarea politicii industriale.....	49
2.4. Evoluția politicii industriale a Uniunii Europene.....	52
2.5. Politica industrială ramurală.....	52
2.6. Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (IMM).....	53
2.7. Viitorul politicii industriale.....	58
<b>Tema 3. POLITICA ÎN DOMENIUL CONCURENȚEI (PDC) – CONDIȚIE PRIMORDIALĂ PENTRU ASIGURAREA DEZVOLTĂRII DURABILE.....</b>	<b>65</b>
3.1. Abordări conceptuale privind politica în domeniul concurenței.....	65
3.2. Obiectivele politicii în domeniul concurenței.....	67
3.3. Istoricul evoluției politicii în domeniul concurenței.....	69
3.4. Principalele reglementări ale politicii în domeniul concurenței.....	69
3.5. Politica în domeniul cartelurilor și a altor practice restrictive.....	72

3.6. Politica antimonopol. Interdicția abuzului de poziție dominant și controlul concentrărilor.....	80
3.7. Controlul intervențiilor publice care pot deforma concurența dintre firme.....	85
<b>Tema 4. POLITICA COMERCIALĂ COMUNĂ (PCC) ȘI IMPLICAȚIILE ACESTEIA PENTRU DEZVOLTAREA DURABILĂ.....</b>	<b>89</b>
4.1. Abordări conceptuale privind politica comercială comună...	90
4.2. Evoluția politicii comerciale.....	97
4.3. Obiectivele, principiile și domeniile politicii comerciale commune.....	100
4.4. Bazele legislative ale politicii comerciale commune.....	106
4.5. Instrumente și măsuri ale PCC.....	108
4.6. Tipuri de acorduri încheiate de UE cu statele terțe.....	113
<b>Tema 5. POLITICA DE COEZIUNE ECONOMICĂ, SOCIALĂ ȘI TERITORIALĂ A UNIUNII EUROPENE.....</b>	<b>116</b>
5.1. Abordări conceptuale privind politica de coeziune.....	116
5.2. Obiectivele și principiile politicii de coeziune (dezvoltare regională).....	127
5.3. Apariția și dezvoltarea politicii regionale.....	130
5.4. Principiile de dezvoltare durabilă – bază pentru dezvoltarea regională.....	131
5.5. Cadrul legislativ și instituțiile responsabile.....	133
5.6. Instrumentele financiare.....	136
5.7. Aspecte ale dezvoltării regionale.....	137
<b>Tema 6. CONTRIBUȚIA POLITICILOR DE INOVARE LA DEZVOLTAREA INDUSTRIALĂ DURABILĂ.....</b>	<b>140</b>
6.1. Locul politicilor de inovare în strategiile europene.....	143
6.2. Cercetarea și inovarea industrială în UE. Varietatea politicilor în materie de inovare.....	137
6.3. Mecanisme de susținere a inovațiilor în UE.....	150
6.4. Cooperarea pentru cercetare și inovare.....	155

<b>Tema 7. ROLUL STANDARDIZĂRII ÎN PROCESUL DE INTEGRARE EUROPEANĂ ȘI DEZVOLTARE DURABILĂ.....</b>	<b>162</b>
7.1. Semnificația standardelor.....	162
7.2. Rolul standardizării pentru Piața unică europeană.....	167
7.3. Organizații europene de standardizare.....	171
7.4. „Noua abordare” și marcajul CE.....	173
7.5. Sistemul integrat de management.....	178
<b>Tema 8. ROLUL CLUSTERELOR ÎN DEZVOLTAREA SECTORIALĂ DURABILĂ - EXPERIENȚĂ EUROPEANĂ.....</b>	<b>182</b>
8.1. Conceptul de cluster și obiectivele clusterului.....	182
8.2. Ciclul politicilor de cluster.....	186
8.3. Inițiative europene de cluster.....	188
8.4. Clustere pentru inovare.....	191
8.5. Internaționalizarea clusterelor.....	193
<b>Tema 9. TRANSFORMAREA DIGITALĂ ÎN SPAȚIUL COMUNITĂȚII EUROPENE.....</b>	<b>195</b>
9.1. Societatea informațională. Transformarea digitală.....	195
9.2. Piața unică digitală. Standardizarea TIC.....	200
9.3. Securitatea cibernetică.....	206
9.4. Impactul transformării digitale pentru societate.....	209
<b>Tema 10. PRACTICA EUROPEANĂ PRIVIND ACTIVITATEA ANTREPRENORIALĂ.....</b>	<b>217</b>
10.1. Caracteristicile generale și promovarea antreprenoriatului în UE.....	217
10.2. O strategie pentru IMM pentru o Europă sustenabilă și digital.....	219
10.3. Finanțarea și instrumente de suport ale IMM în UE.....	223
10.4. Protejarea dreptului de proprietate intelectuală.....	227
<b>BIBLIOGRAFIE.....</b>	<b>235</b>

## NOTĂ INTRODUCȚIVĂ

Odată cu semnarea Agendei 2030, țările lumii s-au angajat să promoveze o prioritate pentru guvernele lor - implementarea principiilor dezvoltării durabile în toate sferele vieții. Esența dezvoltării durabile, manifestarea sa multidimensională în economie și societate, avantajele și impedimentele în calea implementării necesită conștientizare și sistematizare științifică.

Uniunea Europeană (UE) a fost și este lider în promovarea principiilor și valorilor dezvoltării durabile, reflectând necesitatea implementării lor în tratatele și în politicile sale de dezvoltare.

Notele de curs respective sunt una dintre finalitățile proiectului Jean Monnet Module EU4SID, care este în derulare la FIEB, UTM, prin implementarea căruia ne-am propus să cunoaștem UE prin prisma dezvoltării industriale durabile. Concepută ca o sursă de informare științifico-didactică, lucrarea servește la pregătirea studenților cursului obligatoriu de masterat - *Managementul strategic al dezvoltării industriale durabile în contextul integrării europene* (MgStrDID). Notele de curs reflectă tematica expusă în curricula pentru partea a doua a cursului, care se predă în semestrul de primăvară pentru studenții anului I, masterat, înscriși la programele de studiu *Administrarea afacerii* - 90 credite, *Administrarea afacerii* - 120 credite și *Economia afacerilor imobiliare* - 120 credite din cadrul Facultății Inginerie Economică și Business a Universității Tehnice a Moldovei.

Structura temelor este concepută astfel, încât studentul să urmeze o cale de cunoaștere în general a politicilor agrare, industriale, concurențiale, comerciale și de coeziune ale Uniunii Europene, dar și prin prisma dezvoltării durabile, precum și înțelegerea mecanismelor de inovare, standardizare, cooperare prin clustere, digitalizare și susținere a antreprenoriatului, prin reflectarea conținutului celor mai importante inițiative care stau la baza dublei tranziții spre o industrie durabilă: neutră climatic și digitală.

Notele de curs conțin 10 teme care sunt în concordanță cu curricula cursului. Pentru fiecare temă sunt indicate obiectivele care trebuie atinse după lecturarea conținutului, întrebările pentru autoevaluare și sursele bibliografice conexe cu tematica respectivă.

## BIBLIOGRAFIE

1. A European strategy for data, Comunicarea Comisiei Europene, COM(2020) 66 final, [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-european-strategy-data-19feb2020\\_en.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-european-strategy-data-19feb2020_en.pdf)
2. A New European Innovation Agenda , COM(2022) 332 final, Brussels, 5.7.2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0332&from=EN>
3. Bârdan Veaceslav. Integrarea economică și economia europeană. Note de curs. - Chișinău: Editura „Tehnica-UTM”, 2014. - 344 p.; ISBN 978-9975-45-333-2.
4. Către o Europă durabilă până în 2030. Anexa 1 la documentul de reflecție, Contribuția Comisiei Juncker la ODD, 2019.
5. Către o Europă durabilă până în 2030. Document de reflecție, Comisia europeană, ianuarie 2019.
6. Către o Uniune tot mai durabilă până în 2030. Concluzii ale Consiliului, 09.04.2019.
7. Circular Advantage. Innovative Business Models and Technologies to Create Value in a World without Limits to Growth, Accenture, 2014.
8. Competențe High-Tech Leadership pentru Europa, 2017, <http://eskills-scale.eu/>
9. Drăgan Gabriela, Orban Leonard, Pascariu Gabriela-Carmen. Politica de coeziune a Uniunii Europene. – București: Editura Universitară, 2013.
10. EUROPA 2020. O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii. Comunicare a Comisiei, 03.03.2010.
11. European Research Area Policy Agenda. Overview of actions for the period 2022-2024, [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research\\_and\\_innovation/strategy\\_on\\_research\\_and\\_innovation/documents/ec\\_rtd\\_era-policy-agenda-2021.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/research_and_innovation/strategy_on_research_and_innovation/documents/ec_rtd_era-policy-agenda-2021.pdf)
12. European Skills Agenda for sustainable competitiveness, social fairness and resilience (2020), <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223>
13. Grabbe Heather. Puterea de transformare a UE. - Chișinău: Editura ARC, 2008.



14. Green Alan. Politica agricolă în Europa. - Chișinău: Editura ARC, 2009. - 284 p.
15. Instrument de cartografiere a clusterelor, <https://reporting.clustercollaboration.eu/>
16. Închiderea buclei - un plan de acțiune al UE pentru economia circulară, COM (2015)0614 final.
17. Molle Willem. Economia integrării europene: teorie, practică, politici. - Chișinău: Tipografia Centrală, 2009.
18. O lume construită pe standarde, [http://www.standard.md/public/files/2016/o\\_lume\\_construita\\_pe\\_standarde.pdf\\_varianta\\_finala.pdf](http://www.standard.md/public/files/2016/o_lume_construita_pe_standarde.pdf_varianta_finala.pdf)
19. O nouă Strategie industrială pentru Europa. COM (2020) 102 final, Bruxelles, 10.3.2020.
20. O strategie a UE privind standardizarea. Stabilirea de standarde globale în sprijinul unei piețe unice a UE rezistente, ecologice și digitale. COM(2022) 31 final, Brussels, 02.02.2022, <https://ec.europa.eu/docroom/documents/4859>
21. O strategie europeană privind tehnologiile generice esențiale – o punte către creșterea economică și locuri de muncă. COM(2012) 341 final, Brussels, 26.06.2012, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0341&from=EN>
22. O strategie pentru IMM pentru o Europă durabilă și digitală, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0103&from=EN>
23. O Strategie privind piața unică digitală pentru Europa. (COM(2015)0192), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192&from=EN>
24. O strategie reînnoită privind politica industrială a UE, COM (2017) 479 final/2, Bruxelles, 6.11.2017.
25. O viziune pentru industria europeană până în 2030. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019.
26. Our Common Future, WCED. Oxford University Press, New York, 1987.
27. Pactul ecologic European. COM(2019) 640 final, decembrie 2019, [https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0020.02/DOC\\_1&format=PDF](https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0020.02/DOC_1&format=PDF)

28. Pactul Ecologic European. COM(2019) 640 final. Anexă, [https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0020.02/DOC\\_2&format=PDF](https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0020.02/DOC_2&format=PDF)

29. Palan Ronen, Abbott Jason, Deans Phil. Strategiile statelor în economia politică globală. – Chișinău: Editura Epigraf, 2007.

30. Panorama Clusterului European, <https://clustercollaboration.eu/knowledge-sharing/publications/european-cluster-panorama>

31. Pascariu Gabriela Carmen, Frunză Ramona, Alupului Ciprian. Politici europene privind dezvoltarea mediului de afaceri. - Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2010. - 540 p., ISBN 978-973-703-512-7.

32. Platforma europeană de colaborare cu clustere, <https://clustercollaboration.eu/>

33. Politica agricolă comună, [https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy\\_ro](https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy_ro);

34. Priorități de standardizare în sectorul TIC pentru piața unică digitală. COM(2016) 176 final, Bruxelles, 19.4.2016, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0176&from=EN>

35. Programul-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa pentru perioada 2021-2027, [https://ec.europa.eu/info/horizon-europe\\_en](https://ec.europa.eu/info/horizon-europe_en)

36. Rainelli Michel. Comerțul internațional. - Chișinău: Editura ARC, 2004.

37. Raport privind punerea în aplicare a planului de acțiune pentru economia circulară. COM (2019) 190 final.

38. Report from the Commission on the Implementation of the Commission Recommendation (2003/361/Ec) of 6 May 2003 concerning the Definition of Micro, Small And Medium-Sized Enterprises - C(2006)7074 of 21.12.2006 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003H0361&from=EN>

39. 2014 Report on the Implementation of the OECD Strategy on Development, [https://www.oecd.org/mcm/C-MIN\(2014\)14-ENG.pdf](https://www.oecd.org/mcm/C-MIN(2014)14-ENG.pdf)

40. Shaping Europe's digital future, 19.02.2020, [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020\\_en\\_4.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf)

41. State and Outlook of the European Environment – SOER 2020.

42. Starea Uniunii 2020. Discursul privind starea Uniunii, [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/state\\_of\\_the\\_union\\_ro.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/state_of_the_union_ro.pdf)
43. Strategia UE de securitate cibernetică pentru deceniul digital, JOIN/2020/18 final.
44. Strengthening Strategic Value Chains for a future-ready EU Industry, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/37824>
45. Sustainable Development Gateway, Introduction to Sustainable Development, <http://www.sdgateway.net/>
46. Tabloul de bord al Agendei digitale, <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/scoreboard>
47. Tabloul de bord privind materiile prime. Comisia Europeană, 2018.
48. Viziunea și perspectivele pentru transformarea digitală a Europei până în 2030, [https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030\\_ro](https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/europes-digital-decade-digital-targets-2030_ro)
49. Un nou Plan de acțiune privind economia circulară Pentru o Europă mai curată și mai competitivă. COM (2020) 98 final, [https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9903b325-6388-11ea-b735-01aa75ed71a1.0011.02/DOC\\_1&format=PDF](https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9903b325-6388-11ea-b735-01aa75ed71a1.0011.02/DOC_1&format=PDF)
50. Un plan de acțiune privind proprietatea intelectuală care să sprijine redresarea și reziliența UE. COM(2020) 760 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0760&from=EN>
51. Următorii pași către un viitor european durabil. Acțiunea europeană pentru durabilitate. COM(2016) 739 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0739&from=RO>
52. Щенин Р.К. Экономика Европейского союза. - Москва: Издательство КНОРУС, 2012. - 560 с., ISBN 978-5-406-01279-6;
53. <https://ec.europa.eu/>;
54. <https://www.europarl.europa.eu>.
55. <http://dezvoltaredurabila.gov.ro>
56. <https://clustercollaboration.eu/>
57. <https://www.horizon-eu.eu/>
58. <https://circulareconomy.europa.eu/platform/>
59. <https://eu4business.md/>
60. <https://eu4climate.eu/moldova/>

61. <https://www.eu4environment.org/where-we-work/republic-of-moldova/>
62. <https://eufordigital.eu/ru/countries/republic-of-moldova/>
63. <https://mfa.gov.md>
64. <https://mei.gov.md>
65. <https://www.madrm.gov.md>
66. <https://www.anre.md>
67. <https://www.aee.md/ro>
68. <https://odimm.md>
69. <https://www.miepo.md/>
70. <https://eba.md/>
71. <https://www.ecocontact.md/>
72. <https://e-circular.org/>
73. <https://www.environment.md/>
74. <https://www.apius.md/>
75. <https://zelb.md/>
76. <https://ict.md/>